

BANKLARNI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA QILISH ZARURATI

Xudoyqulova Diyora Muzaffarovna

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti talabasi

diyoraxudoyqulova12@gmail.com

Annotatsiya. O‘zbekiston Respublikasida bank tizimi ohirgi yillarda ancha rivojlandi va bu borada yetarlicha transformatsiya jarayonlari bo‘lib o‘tdi. Umuman olganda, raqamli transformatsiya banklar uchun mijozlar talablarini qondirish, raqobatbardoshlikni saqlab qolish, operatsion samaradorlikni oshirish va tez rivojlanayotgan raqamli lanshaftda innovatsiyalarni rivojlantirish uchun juda muhimdir.

Kalit so‘zlar. Internet banking, Raqamli transformatsiya, Harakatlar strategiyasi, Xususiy sektor, Raqamli bank platformalari, Neobanklar.

Аннотация. Банковская система Республики Узбекистан за последние годы значительно развилась, и в этом отношении проведены достаточные трансформационные процессы. В целом цифровая трансформация имеет решающее значение для банков, поскольку позволяет им удовлетворять запросы клиентов, оставаться конкурентоспособными, повышать операционную эффективность и стимулировать инновации в быстро развивающейся цифровой среде.

Ключевые слова. Интернет-банкинг, Цифровая трансформация, Стратегия действий, Частный сектор, Платформы цифрового банкинга, Необанки

Annotatsia. The banking system in the Republic of Uzbekistan has developed significantly in recent years, and sufficient transformation processes have been carried out in this regard. Overall, digital transformation is critical for banks to meet customer demands, remain competitive, improve operational efficiency and drive innovation in a rapidly evolving digital landscape.

Key words. Internet banking, Digital transformation, Action strategy, Private sector, Digital banking platforms, Neobanks

Kirish. 2020 - 2025-yillarga mo‘ljallangan O‘zbekiston respublikasining bank tizimini isloh qilish strategiyasi to‘g‘risida”gi O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 2-martdagi PF-5953-son Farmoni bilan tasdiqlangan 2017 - 2021-yillarda O‘zbekiston Respublikasini rivojlantirishning beshta ustuvor yo‘nalishi bo‘yicha Harakatlar strategiyasini “Ilm, ma’rifat va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirish yili”da amalga oshirishga oid Davlat dasturida belgilangan vazifalardan kelib chiqqan holda, shuningdek, xususiy sektor rivojlanishini rag‘batlantirish, banklarning investitsiyaviy jozibadorligini, bank xizmatlari ommabopligi va sifatini oshirish uchun

bank sektorini tubdan transformatsiya qilish maqsadida O'zbekiston Respublikasida bank sektorini isloh qilishning asosiy yo'nalishlari etib belgilandi.[1] Prezidentimiz chiqargan farmonlarida banklarning davlatga resurslariga qaramligini pasaytirish, moliya bozorida teng raqobatlashish sharoitlarini yaratib berish shunga o'xshash qator masalalar aytilgan.

Bank sohasida raqamli transformatsiya nima?

Bank faoliyatidagi raqamli transformatsiya texnologiyaning bank operatsiyalariga integratsiyalashuvi bo'lib, banklar faoliyati va mijozlarga qiymat yetkazib berish usullarida tub o'zgarishlarga olib keladi. Muvaffaqiyatli amalga oshirilganda, banklar gavjum bozorda raqobatlashayapti.

Raqamli bank platformalari banklarga mijozlarni qaerda bo'lishidan qat'i nazar, uchrashish uchun bir nechta kanallar bo'ylab ko'plab raqamli moliyaviy mahsulotlarni taklif qilish imkonini beradi. Ushbu dasturiy ta'minot tufayli an'anaviy banklarning g'isht va ohakdan raqamli banklarga o'tishi nisbatan silliq kechdi.

Pandemiya bu o'zgarishni tezlashtirdi, ammo bank sohasida raqamli transformatsiya 2020-yildan oldin boshlandi. Albatta, endi mijozlar o'zlari foydalanadigan har qanday xizmat uchun ko'p platformali uzluksiz foydalanishni kutishadi – kundalik bank va moliyaviy xizmatlar bundan mustasno emas.

Bank ishi tubdan ozgarmagan bo'lsa-da, sanoatning mijozlar bilan qanday ishlashi o'zgargan. Fintechlar va neobanklar kabi yangi o'yinchilar shaxsiylashtirilgan tajribalarni taklif qilmoqdalar, shuning uchun mijozlar har qachongidan ham ko'proq moliyaviy nazoratni his qilishadi.[2] Bundan ko'rinib turibdiki banklar an'anaviy usuldan asta-sekinlik bilan raqamli bankingga o'tishi bu pandemiya boshlangandan keyin zarurat tug'ilgani anchayin sezilib qoldi. Rivojlangan mamlakatlar deyarli barcha sohalari raqamli transformatsiya qilingan, rivojlanayotgan mamlakatlar esa bunga majbur bo'lishganligi yaqqol ko'rinib turibdi.

Eng ilg'or texnologiyalar va foydalanuvchilarga yo'naltirilgan yechimlarni o'zlashtirgan holda, moliyaviy institutlar o'z xizmatlari takliflarini oshirishi jarayonlarni soddalashtirishi va tez o'zgaruvchan landshaftda raqobatbardoshligini saqlab qolishi mumkin.

Shuni ta'kidlash kerakki, raqamli transformatsiya bir qator raqamli tashabbuslarni amalga oshirishdan boshqa narsadir. Ushbu tashabbuslar istalgan maqsadlarga erishishda muvaffaqiyat qozonmasligi mumkin, chunki ularda raqamli mahalliy yechimlar yo'q. Boshqa tomondan, bank sohasida raqamli transformatsiya yuqoridan pastga yondashuvni qov'illaydi va mijozlarga xizmat ko'rsatishni yaxshilash va operatsiyalarni soddalashtirish uchun raqamli tizimlarni ilg'or infratuzilma va turli platformalar bilan birlashtiradi.

Banklar uchun raqamli transformatsiya faqatgina texnologiyani yangilashdan ko'proq narsani anglatadi. Bu bank ishi qanday amalga oshirilishini qayta ko'rib chiqish va mijozlarga ko'proq yunaltirilgan tajriba yaratish haqida. Raqamli transformatsiyani qo'llash orqali banklarni operatsiyalarni soddalashtirilishi, xavfsizlikni ko'chaytirishi va o'z mijozlariga kerakli vaqtda xizmatlarni taqdim etishi mumkin.[3] Bulardan tushinish mumkinki, raqamli transformatsiya faqatgina texnologiyalarning yangilanishidan iborat emas. Insonlarning savodhonligining oshib borishi, o'zlariga ortiqcha sarf-xarajatlar qilmasdan eng muhimi qimmatli vaqtlarini tejashi, bu esa raqamli banklarning an'anaviy banklardan farqini ko'rish mumkin.

Xulosa qilib aytadigan bo'lsak bank sohasida raqamli transformatsiyaga bo'lgan ehtiyoj mijozlar kutgan o'zgarishlar, raqobatning kuchayishi iqtisodiy samaradorlik talablari ma'lumotlarga asoslangan tushunchalar, me'yoriy hujjatlar muvofiqlik, xavfsizlikni oshirish, innovatsiyalar va barqorarlilik nuqtai nazaridan kelib chiqadi. Raqamli transformatsiyani qabul qiladigan banklar tobora raqamli dunyoda uzoq muddatli muvaffaqiyatga erishishlari mumkin. Raqamli transformatsiya banklarga tobora ko'proq yangi imkoniyatlar yaratish, xizmat ko'rsatishdagi samaradorligini oshirishga keng ko'lamli imkoniyatlar berilmoqda. Banklarni raqamli transformatsiya qilinishi mijozlarning ma'lumotlarini buzish va firibgarlikdan himoya qilish uchun mustahkam kibernetika xavfsizlik texnologiyalardan foydalangan holda faoliyat yuritilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

Foydanilgan adabiyotlar:

[1] O'zbekiston Respublikasi Prezidentining farmoni, 12.05.2020 yildagi PF-5992-son

[2] by Washija Kazim The Rise of Digital Transformation in Banking: Why It Matters

May 26, 2023

[3] Alla Klimenko Digital transformation in Banking and Financial Services.